

Grunderna för Finlands Akademis finansieringsbeslut 2024-2025

Styrelsens beslut 15.8.2024

Finlands Akademi

Innehåll

Inledning	4
1. Finansieringsgrunder	5
1.1. Ekonomisk grund	5
1.1.1. Samfinansiering av forskningskostnader och totalkostnadsmodellen	5
1.2. Ansökan om finansiering	6
1.2.1. Ansökningstider	6
1.2.2. Sökande	6
1.2.3. Finansiering som söks och forskningsplatsens förbindelse	7
1.3. Beviljande, användning och rapportering av finansiering	7
1.3.1. Beviljande av finansiering och begränsningar.....	7
1.3.1.1. Ansvariga projektledarens lön.....	9
1.3.2. Principer om medelsanvändning	9
1.3.2.1. Ägande- och nyttjanderätt	10
1.3.3. Ändringar i finansieringsbeslut.....	10
1.3.4. Rapportering	10
1.4. Främjandet av forskningens internationella karaktär	11
1.5. Ansvarsfull vetenskap	11
1.5.1. Forskningsetik	11
1.5.2. Jämställdhet och likabehandling.....	12
1.5.3. Öppen vetenskap	12
1.5.4. Mål i fråga om hållbar utveckling	13
1.5.5. Ansvarsfull forskarutvärdering	14
2. Bedömning och beslutsfattande	15
2.1. Kollegial granskning av ansökningar	15
2.2. Beslutsgrunder	17
3. Akademiens bidragsformer	19
3.1. Forskarinriktad finansiering	19
3.1.1. Forskaranställningar	19
3.1.1.1. Bidrag för anställning som akademiprofessor.....	19
3.1.1.2. Bidrag för anställning som akademiforskare	20
3.1.1.3. Bidrag för anställning som klinisk forskare.....	20
3.1.1.4. Tidigare bidragsformer för forskaranställningar	21
3.1.2. Finansiering för forskargrupper.....	22
3.1.2.1. Akademiprojektbidrag	22

3.1.2.2. Från idéer till lösningar – finansiering för nyttiggörande av forskning	23
3.1.2.3. Programmet för spetsforskningsenheter.....	23
3.2. Organisationsinriktad finansiering	24
3.2.1. Finansiering för forskningsinfrastruktur	24
3.2.2. Stärkande av universitetens profilering med konkurrensutsatt finansiering	26
3.2.3. Flaggskeppsprogrammet.....	26
3.3. Tematisk finansiering och annan finansiering med särskild inriktning	27
3.3.1. Akademiprogram	27
3.3.2. Specialfinansiering från EU:s återhämtningsinstrument; nyckelområden för grön och digital övergång.....	28
3.3.3. Specialfinansiering för internationellt forsknings-samarbete	29
3.3.4. Särskilda bidragsformer inom tematisk finansiering.....	30
4. Riktlinjernas bakgrund	31

Inledning

Finlands Akademis beslutsfattande organ är styrelsen och de sektioner som styrelsen tillsatt, de vetenskapliga forskningsråden och kommittén för forskningens infrastrukturer. I anslutning till Akademin verkar även rådet för strategisk forskning (RSF). Detta dokument beskriver grunderna för finansieringsverksamheten hos Akademin och de beslutande organen, men inte hos RSF. RSF följer Akademin grunder för finansieringsbeslut enligt detta dokument, om inte RSF har beslutat något annat. RSF har antagit finansieringsprinciperna för sina forskningsprogram den 11 september 2023.

Akademin verksamhet styrs av lagen och förordningen om Finlands Akademi, Finlands Akademis instruktion och arbetsordningen för Finlands Akademis förvaltningsämbete. Detta dokument, som baserar sig på Akademin nuvarande strategi, innehåller allmänna riktlinjer för finansieringsgrunder, principer för bedömning av ansökningar och innehållet i de tillgängliga bidragsformerna. Det praktiska genomförandet av dessa helheter beskrivs närmare i Finlands Akademis finansieringsvillkor och i de gällande utlysningstexterna. De vetenskapliga forskningsråden och kommittén för forskningens infrastrukturer kan också utarbeta sina egna, mer specifika kriterier för sina finansieringsbeslut. Dessa kriterier, som är specifika för organen i fråga, får dock inte strida mot de beslutsgrunder som anges i detta dokument.

Innehållet i detta dokument gäller Finlands Akademis utlysningar som öppnas 1.11.2024–31.10.2025 samt finansieringsbeslut om dessa.

1. Finansieringsgrunder

Finlands Akademis centrala uppgift är att finansiera högklassig vetenskaplig forskning. För detta ändamål har Akademien olika finansieringsinstrument till sitt förfogande för sina beslutsfattande organ. Finansieringsbesluten baseras på ansökningar och finansieringen är tidsbegränsad. Akademien ställer upp mål för den finansiering som den beviljar och följer upp hur målen uppnås.

Forskningsresultaten ska vara offentliga och följa principerna för god vetenskaplig praxis. Akademien följer Forskningsetiska delegationens anvisningar och förutsätter att de forskare och forskningsplatser Akademien finansierar också följer anvisningarna.

I vetenskapliga publikationer och forskningsdata som finansierats med Akademiens forskningsbidrag eller med hjälp av akademifinansierade forskningsinfrastrukturer ska alltid nämnas att forskningen har utförts med finansiering från Finlands Akademi. Om materialet eller publikationerna är elektroniska ska uppgifterna om akademifinansiering tillfogas i metadata.

1.1. Ekonomisk grund

I statsbudgeten tilldelas Finlands Akademi (inklusive RSF) en bevilningsfullmakt som gör att Akademien kan förbinda sig till fleråriga beslut om forskningsfinansiering. I budgeten tilldelas Akademien anslag för utgifter som uppstår till följd av användningen av fullmakten för budgetåret och tidigare år. Budgeten innehåller också ett anslag för driften av förvaltningsämbetet och för medlemsavgifter till internationella organisationer.

Akademiens styrelse fördelar resurserna till forskningsråden, kommittén för forskningens infrastrukturer och sektionerna.

1.1.1. Samfinansiering av forskningskostnader och totalkostnadsmodellen

Finlands Akademiens forskningsfinansiering är vanligen samfinansierad verksamhet där alltid minst två parter svarar för kostnaderna för det projekt som ska finansieras. Då finansiering söks från Akademien, förbinder sig universiteten, forskningsinstituterna eller forskningsorganisationerna vid den samfinansierade verksamheten genom att bidra till finansieringen med sin egen andel.

Akademiens bedriver också ett interaktivt forskningsfinansieringssamarbete med universitet, forskningsinstitut, inhemska och utländska finansiärer och andra aktörer.

I regel tillämpar Akademien en totalkostnadsmodell på beslut om forskningsfinansiering. Detta påverkar ansökan om finansiering,

budgeteringen, tilldelningen av medel, redovisningen och rapporteringen. Akademiens finansieringsandel är vanligtvis upp till 70 procent av projektets totala kostnader. Vad gäller stärkandet av universitetens profilering, flaggskeppsprogrammet och rådet för strategisk forskningsfinansiering är finansieringsandelen 100 procent. Då krävs det ingen egenfinansieringsandel av sökanden eller den ansökande organisationen. Totalkostnadsmodellen tillämpas inte på mobilitetsfinansiering som grundar sig på Akademiens bilaterala avtal. Ett undantag från totalkostnadsmodellen kan också göras vid samfinansierade internationella utlysningar där man har enats om gemensamma principer för den finansiella förvaltningen av forskningsprojekt.

1.2. Ansökan om finansiering

1.2.1. Ansökningstider

Forskningsfinansiering utlyses enligt beslut av förvaltningsämnet, vanligtvis per finansieringsinstrument. Akademin har två ordinarie ansökningsperioder, en på vintern (vanligtvis i januari) och en på våren (vanligtvis i april), samt ett antal varierande ansökningsperioder. Utlysningarnas sista ansökningsskärningsdagar och -tider är bindande.

En ansökan som inte inkommer inom tidsfristen beaktas inte.

1.2.2. Sökande

Beroende på bidragsformen är den som ansöker om finansiering från Finlands Akademi den ansvariga projektledaren eller en organisation. Organisationer kan ansöka om forskningsinfrastruktursfinansiering, finansiering för att stärka universitetens forskningsprofiler, flaggskeppsfinansiering och annan specialfinansiering.

Den ansvariga ledaren ska ha avlagt doktorsexamen eller vara en forskare på professors- eller docentnivå, om inte annat anges i detta dokument vid ifrågasvarande finansieringsinstrument. Förutom när det gäller finansiering som söks av organisationer kan inte ansökans ansvariga ledare bytas under handläggningsprocessen (efter ansökningstidens utgång men före beslutsfattandet). Det enda undantaget från detta är om den ansvariga ledaren avlider.

I många bidragsformer kan den sökande också vara ett konsortium, dvs. en sammanslutning av flera delprojekt. Ett konsortium är en tidsbestämd sammanslutning av självständiga delprojekt som arbetar under en gemensam plan. Genom att systematiskt samarbeta som ett konsortium strävar projekten efter att producera mer mervärde än genom vanligt projektsamarbete. En konsortieansökan bedöms som en helhet. Finansieringsbeslutet fattas av ett enda beslutande organ.

1.2.3. Finansiering som söks och forskningsplatsens förbindelse

Den som ansöker om finansiering från Akademien ska i sin ansökan uppge en uppskattning av projektets totala kostnader och en finansieringsplan som inkluderar den finansiering som söks från Akademien.

I ansökan ska också ingå forskningsplatsens förbindelse till ansökan. Med forskningsplats menas sökandens bakgrundsorganisation (t.ex. universitet, forskningsinstitut eller annan forskningsorganisation). Genom sin förbindelse garanterar forskningsplatsen projektets grundläggande verksamhetsförutsättningar och anger koefficienterna för omkostnader, lönebikostnader och effektiv arbetstid.

I fråga om bidrag för anställning som akademiforskare och bidrag för akademiprofessor åtar sig forskningsplatsen att svara för att den som beviljats finansiering till fullo kan förbinda sig till forskningsarbetet. Forskningsplatsen åtar sig att anställa akademiforskaren och akademiprofessorn på heltid under hela finansieringsperioden, med en lön som fastställs enligt villkoren i forskningsplatsens lönesystem.

Efter ett positivt finansieringsbeslut godkänner forskningsplatsen också projektets datahanteringsplan.

De utgifter som hänför sig till lagring och tillgängliggörande av forskningsdata anses höra till forskningsplatsens omkostnader, men de kan också på goda grunder godkännas som forskningsutgifter som täcks med Akademiens forskningsfinansiering. Forskningsplatsen förbinder sig att agera som mottagare av statsunderstödet å den sökandes vägnar och åta sig alla de skyldigheter som därav följer.

Utgifterna för att göra referentgranskade artiklar omedelbart tillgängliga ingår i forskningsplatsernas omkostnader och hör således till kostnaderna för de stödtjänster som forskningsplatserna erbjuder.

När forskningsplatsen tar emot finansieringen ansvarar det för eventuella utlåtanden och tillstånd från etiska kommittéer som behövs för forskningen har erhållits innan projektet inleds.

1.3. Beviljande, användning och rapportering av finansiering

1.3.1. Beviljande av finansiering och begränsningar

Finlands Akademiens forskningsfinansiering beviljas för en viss tid. Finansieringen beviljas i enlighet med statsunderstödslagen då sökanden eller mottagaren inte är en statlig organisation (t.ex. universitet, någon annan självständig offentligt rättslig inrättning, kommun, samkommun, förening, företag, stiftelse, utländsk organisation, eller privatperson). Akademiens finansieringsvillkor är desamma oberoende av om det är fråga om en statlig organisation eller en mottagare av ett statsunderstöd. Finansieringen får i regel inte

användas för att stödja ekonomisk verksamhet. Som ekonomisk verksamhet räknas all verksamhet där varor eller tjänster erbjuds på den öppna marknaden. Finansiering för ekonomisk verksamhet kan beviljas endast om den kan beviljas i enlighet med EU:s regler för statligt stöd i form av stöd av mindre betydelse (s.k. de minimis-stöd).

Finansieringsbesluten ska stödja forskningsprojektens genomförande. Målet är att alla forskningsprojektets budgetbehov för behandlas i samma beslut. Ett forskningsråd, kommittén för forskningens infrastrukturer eller en sektion kan ställa villkor för finansieringen. Ett projekt beviljas normalt inte ytterligare finansiering under finansieringsperioden.

Vid beslut om forskningsbidrag kan en reservlista upprättas bland de övriga bästa ansökningarna. Listan är i regel giltig till slutet av det år då finansieringsbesluten fattas. Beroende på bidraget kan undantag göras.

En och samma person kan finansieras i samma utlysning endast i en av de följande bidragsformerna: akademiprofessor, akademiforskare, klinisk forskare och akademiprojekt. Om sökanden lämnar in flera ansökningar om något av dessa bidrag till samma utlysning, kommer vi endast att beakta och bedöma den ansökan som inkommit först.

Ansökningar av medlemmar av Akademiens styrelse, forskningsråd och rådet för strategisk forskning behandlas inte under deras mandatperioder. Denna begränsning trädde i kraft från och med början av 2019. Begränsningen gäller inte bidragsformer i vilka sökanden är en organisation. Ansökningar av personal vid Akademiens förvaltningsämbete kommer inte heller att behandlas.

Ansökningar om akademiprojektbidrag av direktörer, vice direktörer eller gruppleddare av akademifinansierade spetsforskningsenheter beaktas inte under enhetens tre första verksamhetsår.

En akademiforskaransökan av en person som fått Akademiens forskardoktorbidrag beaktas inte om finansieringsperioderna skulle överlappa.

Om en akademiforskar sökande har tidigare haft en femårig anställning som akademiforskare, kommer vi inte att behandla en ny ansökan om akademiforskarbidrag.

En person som beviljats det nya fyraåriga bidraget för anställning som akademiforskare kan beviljas ny akademiforskarfinansiering under finansieringsperiodens sista år förutsatt att finansieringsperioderna inte överlappar varandra.

Akademiens forskningsfinansiering beviljas till en finländsk forskningsplats, såvida det inte finns särskilda skäl att inte göra det. Projektets ansvariga ledare ska ha nära anknytning till Finland för att möjliggöra ett flerårigt forskningsprojekt.

1.3.1.1. Ansvariga projektledarens lön

Akademins forskarinriktade finansiering och tematiska finansiering (se kap. 3) är i första hand avsedda för att avlöna heltidsanställda forskare inom projektet i fråga samt för övriga projektutgifter. I regel beviljar vi inte finansiering för den ansvariga projektledarens lön.

Den ansvariga ledarens löneutgifter (inkl. handledning av doktorander) kan dock inkluderas i projektets finansierbara kostnader i enlighet med totalkostnadsmodellen och forskningsplanen.

Den ansvariga ledarens avlöningskostnader ska antecknas i projektets kostnadsberäkning, och de får inte vara betydliga i förhållande till projektets totalkostnader, om inte annat nämnts i finansieringsbeslutet.

Oberoende av vad som sagts ovan kan Akademin bevilja den ansvariga ledaren i ett akademiprojekt, ett spetsforskningsprojekt, ett projekt som fått bidrag för forskningens nyttiggörande eller ett tematiskt forskningsprojekt högst ett års finansiering av särskilt vägande skäl med anknytning till forskningen. Ett särskilt vägande skäl är t.ex. arbete utomlands, återkomst från utlandet eller flyttning till en annan forskningsorganisation eller ett företag i Finland.

1.3.2. Principer om medelsanvändning

I första hand bär den sökanden ansvaret för att projektet förverkligas och finansieringsplanen följs (se 1.2.2).

De personer som anställs med Finlands Akademis forskningsbidrag ska i regel ha ett anställningsförhållande. Vi rekommenderar att anställningsförhållandet pågår under hela finansieringsperioden, om inte någon särskild orsak i anslutning till genomförandet av forskningsprojektet förutsätter ett kortare förhållande. Kortvariga forsknings-, utrednings eller andra uppdrag kan också genomföras i form av köptjänster.

Utifrån begäran om utbetalning kan vi med fog betala universiteten och yrkeshögskolorna ett förskott som avses i statsunderstödslagen i enlighet med Statens revisionsverks och Undervisnings- och kulturministeriets riktlinjer. Detta gäller inte stipendier eller finansieringen för att stärka universitetens profilering.

I akademiforskarens uppgifter under den fyraåriga finansieringsperioden ingår fyra månader sådant för forskarkarriären viktigt arbete som inte direkt handlar om forskning. Det kan vara fråga om undervisning och handledning, administrativa uppgifter, kommunikation och påverkansarbete eller andra uppgifter med koppling till organisationens kärnfunktioner. Lönen för denna arbetstid, som motsvarar sammanlagt fyra månaders arbete, genomförs så att högst två månader kan inkluderas i akademiforskarens sammanlagda kostnadsberäkning.

Med tanke på undervisningen vid universiteten och forskarnas karriär är det viktigt att även andra forskare med doktorsexamen som arbetar med akademifinansierade forskningsprojekt erbjuder forskningsrelaterad undervisning. Andra uppgifter som inte direkt sammanhänger med forskarens egen forskning får inte fördröja själva forskningen.

Akademien rekommenderar att om doktorander som arbetar med akademiprojekt undervisar, ska undervisningen vara relaterad till deras egen forskning. Undervisandet får inte fördröja avhandlingen.

1.3.2.1. Ägande- och nyttjanderätt

Om ägande- och nyttjanderättigheterna till ett akademifinansierat projekts forskningsresultat ska överenskommas med parterna i projektet samt vid behov med forskningsplatserna. Överenskommelserna ska göras skriftligt så snabbt som möjligt efter finansieringsbeslutet. Dessutom ska parterna vid projektets start komma överens om ägande- och nyttjanderätten till det material som ska användas inom projektet.

Referentgranskade vetenskapliga artiklar ska publiceras under en global och gratis licens som garanterar omedelbar tillgång. Det ska också gå att dela och redigera artikelinnehållet gratis. Eventuella undantagsfall nämns i finansieringsvillkoren.

Material och apparater som anskaffats med finansiering från Akademien ägs och förvaltas av forskningsplatsen. Projektparter som söker finansiering för forskningsinfrastruktur kan komma överens med en annan procedur; du ska göra överenskommelser skriftligt och meddela Akademien när du söker infrastrukturfinansiering.

Vid forskningsplatser där lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor tillämpas anses akademifinansierad forskning som avtalsforskning såsom avses i lagen. Enligt lagen har högskolor primär rätt till de uppfinningar som tillkommit i forskning. För forskare som arbetar vid övriga forskningsplatser tillämpas lagen om rätt till arbetstagares uppfinningar.

1.3.3. Ändringar i finansieringsbeslut

Akademien måste på förhand godkänna alla väsentliga ändringar som görs i innehållet av dess finansieringsbeslut eller i medelsanvändningen. Ändring i finansieringsbeslut kan inte sökas efter att finansieringens giltighetstid löpt ut. De omständigheter som kan ändras beskrivs närmare i Finlands Akademis finansieringsvillkor.

1.3.4. Rapportering

Forskningsrapporten är Akademiens viktigaste verktyg för att bedöma de finansierade projektens vetenskapliga, samhälleliga och övriga

genomslag. Akademin kräver rapportering om den finansierade forskningens resultat, genomslag och användning av medel.

En slutrapport lämnas in efter finansieringsperiodens utgång. Konsortiet rapporterar om sin verksamhet som helhet och rapporten lämnas av konsortiets ansvariga ledare. Om sökanden har pågående akademifinansiering som ännu inte har slutrapporterats, ska hen bifoga till ansökan en progressrapport. Detta gäller inte en sökande som är ansvarig person i en bidragsform där mottagaren är en organisation.

En förutsättning för att Akademin ska behandla en ansökan om forskningsfinansiering är att sökanden i enlighet med anvisningarna har lämnat in forskningsrapporter om avslutade eller pågående akademifinansierade forskningsprojekt.

Om rapporteringen av finansiering för spetsforskningsenheter, flaggskeppsfinansiering, finansiering för forskningsinfrastruktur, finansiering för att stärka universitetens profilering, finansiering för forskningens nyttiggörande och finansieringen som grundar sig på Europeiska unionens facilitet för återhämtning och resiliens (Recovery and Resilience Facility, RRF) ges skilda anvisningar.

1.4. Främjandet av forskningens internationella karaktär

Finlands Akademi främjar forskningens internationella karaktär i samråd med forskningsorganisationer och andra aktörer för att stärka forskningens kvalitet, genomslag och förnyelse.

Akademin uppmuntrar forskare att vara internationellt rörliga och stöder forskningsmiljöernas internationella konkurrenskraft och attraktionskraft.

Akademin ökar den finländska forskningens internationella synlighet, finländska forskares möjligheter och forskningens ansvarsfullhet i samarbete med andra aktörer. I sitt samarbete med andra finansiärer betonar Akademin multinationellt samarbete.

1.5. Ansvarsfull vetenskap

1.5.1. Forskningsetik

Finlands Akademi förutsätter att man inom all akademifinansierad forskning följer Forskningsetiska delegationens anvisningar God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland.

Det primära ansvaret för god vetenskaplig praxis faller på varje enskild forskare och forskargrupp, men också på forskningsenheternas chefer och ledningen för de organisationer som bedriver forskning. Utöver god vetenskaplig praxis ska både

forskningsamfundet och de enskilda forskarna också följa gällande lagstiftning.

Den ansvariga forskaren ska vid behov i sin ansökan redogöra för hur etiska frågor har beaktats i forskningsprojektet.

Forskningsplatsen förbinder sig att inlämna en utredningsrapport till Akademiens registratorskontor om en ansvarig ledare eller forskare som beviljats finansiering från Akademien blir föremål för en utredning som gäller brott mot god vetenskaplig praxis.

Enligt ett beslut av Akademiens styrelse kan Akademien låta bli att behandla en ansökan om den sökande har funnits skyldig till oredlighet i forskningen under de senaste tre åren före utlysningen. Information om oredlighet i forskning förmedlas inte till beslutsfattande organ vid Akademien. Om information om oredlighet uppdagas medan finansieringsperioden pågår förlängs tidsfristen på tre år med den tid som kvarstår av finansieringsperioden. Om den sökande överklagar beslutet om oredligheten och hen får bifall på sitt överklagande kommer Akademien att behandla den sökandes nya ansökningar enligt normalt förfarande.

1.5.2. Jämställdhet och likabehandling

Finlands Akademi finansiering främjar jämställdhet och likabehandling. Vid beslutsberedningen och beslutsfattandet iaktas Akademiens jämställdhets- och likabehandlingsplan.

Akademin är fast besluten att säkerställa en jämn könsfördelning i bedömningspanelerna och att stärka mångfaldsperspektivet i panelernas sammansättning.

De beslutsfattande organen följer hur jämställdheten mellan könen förverkligas när finansieringsbeslut fattas. I synnerhet följs hur nya bidragsformer eller ändringar som gjorts i befintliga bidragsformer påverkar jämställdhet och likabehandling.

Särskild uppmärksamhet fästs vid transparens i samband med beslut om forskningsbidrag och forskaranställningar samt vid jämlik bedömning t.ex. i fråga om karriärbrott på grund av föräldraledighet.

1.5.3. Öppen vetenskap

Öppenhet är en grundläggande princip inom vetenskap och forskning. Öppenhet främjar forskningens kvalitet bl.a. genom att förbättra forskningsresultatens repeterbarhet samt den kritiska bedömningen. Den främjar forskningens genomslag genom att förbättra tillgänglighet av forskningsdata och -material, vilket också effektiviserar utnyttjandet av material.

Vi förutsätter att akademifinansierade projekt publicerar med open access, dvs. att de gör sina forskningsresultat fritt tillgängliga, och vi främjar också att forskningsdata och -metoder görs tillgängliga. Målet är att alla publikationer, data, material, metadata och metoder som forskningen producerar och utnyttjar görs tillgängliga för fortsatt bruk.

Akademin har förbundit sig att iakttä de principer, metoder och mål som tas upp i Finlands nationella deklARATION för öppen vetenskap och forskning 2020-2025.

Akademin är medlem av cOAlition S, en sammanslutning som främjar öppen tillgång till vetenskapliga publikationer, och förutsätter att akademifinansierade projekt vidtar åtgärder enligt Plan S. Vi förutsätter att akademifinansierade forskare och forskningsprojekt gör sina referentgranskade artiklar som helt eller delvis producerats med vår finansiering tillgängliga för allmänheten omedelbart efter publicering. Vi uppmanar dessutom att vetenskapliga böcker och monografier publiceras med open access.

Forskningsdata som tagits fram inom akademifinansierade forskningsprojekt och infrastrukturprojekt ska göras fritt tillgängliga via viktiga nationella eller internationella arkiv så snabbt som möjligt efter att forskningsresultaten publicerats. Detta förutsätter också att forskningsplatser ser till att forskarna får all nödvändig handledning och tillgång till lagringsinfrastruktur. Om du inte kan göra forskningsmaterialet tillgängligt för fortsatt bruk, måste du ändå lagra materialets metadata i en nationell eller internationell söktjänst.

Tillgängligheten kan definieras skilt enligt en skala från fritt tillgängligt för alla till hemligstämplat. Den som publicerar data ska försäkra sig om att publiceringen inte bryter mot lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, dataskyddslagarna eller upphovsrättslagen. Då materialet öppnas ska också licenserna vara i ordning.

1.5.4. Mål i fråga om hållbar utveckling

Finlands Akademi har ingått ett åtagande för hållbar utveckling för åren 2022-2025. Målet är att öka medvetenheten om principerna för hållbar utveckling och framhäva deras vikt inom forskningsfinansiering och forskningen överlag. Syftet är med aktiv kommunikation att lyfta fram olika sätt på vilka forskningen kan bidra till hållbar utveckling.

Akademin förutsätter att akademifinansierade projekt beaktar principerna för hållbar utveckling. I sina forskningsplaner ska de sökande förklara hur deras forskningsprojekt främjar hållbar utveckling. I projektens slutrapporter ska forskarna i sin tur beskriva hur de lyckats med denna uppgift. Vi beaktar hållbar utveckling även då vi planerar teman för nya akademiprogram och innehållet av övriga tematiska bidragsformer samt inom finansieringen av forskningsinfrastruktur.

1.5.5. Ansvarsfull forskarutvärdering

År 2020 meddelade Finlands Akademi att den kommer att följa principerna för ansvarsfull utvärdering av forskare i all sin finansieringsverksamhet. Denna riktlinje stöds av vårt engagemang i internationella och nationella deklARATIONER om forskningsutvärdering. Bland dessa finns DORA-deklarationen (Declaration of Research Assessment), det internationella avtalet om forskningsutvärdering (CoARA); och den nationella rekommendationen för ansvarsfull utvärdering.

Akademins bedömningsprocesser beskrivs öppet, och experter och beslutsfattare utbildas för att agera ansvarsfullt. I stället för tidskriftsbaserad metrik gäller ansvarsfull forskarutvärdering i första hand kvaliteten hos olika forskningsresultat. Inom ansvarsfull utvärdering beaktas forskarkarriärens mångfald samt karriäravbrott. I beslutsfattandet beaktas dessutom forskarnas olika karriärvägar, genomslagskraft och främjandet av öppen vetenskap.

2. Bedömning och beslutsfattande

I all finansiering av Finlands Akademi betonas forskningens kvalitet, genomslag och förmåga till förnyelse. Som grund till detta ligger Akademiens strategi. Akademiens finansiering bygger på öppen konkurrens och internationell kollegial granskning.

2.1. Kollegial granskning av ansökningar

På inlämnade finansieringsansökningar begärs vanligtvis minst två bedömningsutlåtanden av enskilda experter och eventuellt ett ytterligare utlåtande av en panel av vetenskapliga sakkunniga.

I regel är experterna som deltar i bedömningen välrenommerade forskare inom sina respektive områden eller personer som annars anses vara kollegiala med avseende på ansökan. Om experten är jävig kan hen inte delta i bedömningen av ansökan i fråga. Medlemmar i Akademiens beslutande organ anlitas i regel inte som experter i den kollegiala granskningen av ansökningar.

När det gäller ansökningsanvisningar och bedömningskriterier följer Akademin de principer för ansvarsfull vetenskap och ansvarsfull forskarutvärdering som beskrivs i kapitel 1.5.

Följande kriterier används i den vetenskapliga bedömningen, med beaktande av finansieringsinstrumentens mål:

- forskningens vetenskapliga kvalitet, innovativitet och nyhetsvärde samt dess genomslag i forskarsamhället
- forskningsplanens genomförbarhet (inkl. ansvarsfull vetenskap)
- sökandens/forskargruppens kompetens i fråga om projektets genomförande, eventuell forskarutbildning
- forskningsmiljöns och samarbetsnätverkens kvalitet (inkl. forskarrörlighet)
- den beskrivna forskningens lämplighet för bidragsformens eventuella särskilda mål (inkl. samhälleligt genomslag).

Den kollegiala granskningen av en ansökan om **bidrag för anställning som akademiforskare** baserar sig på de ovan nämnda kriterierna och beaktar också den sökandes förmåga att uppnå målen för bidragsformen på det sätt som beskrivs i avsnitt 3.1.1.2.

Organisationsinriktade bidragsformer innehåller andra bedömningskriterier förutom eller i stället för de ovannämnda.

Ansökningar om **finansiering för forskningsinfrastruktur** bedöms med följande kriterier:

- forskningsinfrastrukturens nationella och internationella betydelse och mervärde för vetenskapen och utbildningen
- omfattande och mångsidigt genomslag
- ägarskap, finansiering, kompetens och organisation
- operativ mognad, långsiktighet och ansvarsfullhet
- den digitala och tekniska nivån av forskningsinfrastrukturens verksamhet.

Ansökningar om **finansiering för stärkande av universitetens profilering** bedöms med följande kriterier:

- planens anknytning till universitetets strategi och strategiska utvecklingsåtgärder
- genomförbarheten, trovärdigheten och uppföljningen av den föreslagna planen
- planer för hur man ska uppnå och uppehålla den internationella forskningsnivån inom profileringsområden
- universitetet ser om att profileringsbaserade nya initiativ blir till och att de har tillräckliga resurser
- universitetets åtagande till att profilera sig och utveckla forskningens kvalitet
- betydelse av arbetsfördelningen och samarbetet med andra universitet, forskningsinstitut och samhället överlag (inkl. samarbete som omfattar forskningsinfrastruktur) samt dess nationella mervärde
- planens betydelse för främjandet av mångfaldigt samhällligt genomslag.

Ansökningar om **flaggskeppsfinansiering** bedöms med följande kriterier:

- forskningens vetenskapliga kvalitet
 - hur forskningen placerar sig i förhållande till den internationella nivån
 - plan på att stärka forskningens kvalitet och förnyelse
 - forskarkårens vetenskapliga meriter och kompetens
 - forskningsmiljöns kvalitet och dess utveckling
 - dragningskraft för toppforskare
- forskningens genomslag i samhället

- påvisat stöd för ekonomisk tillväxt och/eller påvisat stöd för innovationsekosystem och eventuellt annat samhällsligt genomslag
- plan på starkare genomslag och anpassningsförmåga
- koppling till innovationsnätverk och -ekosystem samt till övriga aktörer som är viktiga för utnyttjandet av forskningens resultat
- dragningskraft för viktiga genomslagsaktörer
- organisationens förbindelse och deltagande av övriga aktörer
 - kopplingen mellan organisationens strategi och flaggskeppet
 - organisationens investeringar och deras utveckling
 - ändamålsenligheten och potentialen hos flaggskeppets sammansättning och partnerskap
 - samarbetspartnernas roller och resurser
 - den framförda planens genomförbarhet och uppföljning
 - det mervärde som flaggskeppet tillför

Inom bidragsformen **Från idéer till lösningar - finansiering för nyttiggörande av forskning** finansieras projekt vars forskning bygger vidare på sådan högklassig forskning och sådana forskningsprojekt som Akademin redan har finansierat.

Bedömningskriterierna är följande:

- den innovativa karaktären och potentialen för utnyttjande hos den forskning som bedrivs inom forskningsprojektet och dess ekonomiska genomslag eller övriga samhällsliga genomslag
- genomförbarheten av planen för nyttiggörande av forskning, innovativitet
- samarbetsstrukturernas, nätverkens och de potentiella användargruppernas kvalitet, omfattning och relevans för nyttiggörandet.

2.2. Beslutsgrunder

Finansieringsbeslutet av det beslutande organet (forskningsråd, sektion, kommittén för forskningens infrastrukturer) baseras på den kollegiala granskningen av ansökan och de övriga forskningspolitiska mål som nämns nedan. Motiveringarna till det beslut som fattats på denna grund anges i beslutet.

Vi utgår från att det finansierade projektet gynnar finländsk forskning, det finländska samhället och internationellt samarbete. Hos ambitiösa forskningsprojekt som eftersträvar nya genombrott finns alltid en viss

risk för att misslyckas. Risken förhindrar inte ett positivt beslut. Vår avsikt är att vara medveten om dessa risker men att samtidigt erbjuda möjligheter till vetenskapliga genombrott och stärka forskningens och vetenskapens förmåga till förnyelse.

Några av våra forskningspolitiska mål som beaktas vid beslutsfattandet:

- främjandet av forskningens internationella karaktär
- vetenskaplig förnyelse
- främjandet av mångvetenskaplig och interdisciplinär forskning
- beaktandet av akademiprogrammets särskilda mål (vid finansieringsbeslut om akademiprogram)
- främjandet av den yngre forskargenerationens och kvinnornas forskarkarriärer
- främjandet av ansvarsfull vetenskap
 - god vetenskaplig praxis (t.ex. ändamålsenlig behandling av forskningsetiska frågor)
 - beaktandet av immateriella rättigheter
 - främjandet av jämställdhet mellan könen och likabehandling
 - genomförande och främjande av öppen vetenskap
 - beaktande av principer för hållbar utveckling
 - beaktande av ansvarsfull utvärdering av forskare
- forskningens vidare genomslag
 - främjandet av forskningsrönens utnyttjande
 - främjandet av forskning med anknytning till innovation
- genomförande av mer omfattande forskningshelheter
- stödjande av spetsforskningsenheter.

När vi bereder och fattar finansieringsbeslut beaktar vi även följande faktorer:

- den ansvariga projektledarens kunskap och erfarenhet av projektledning
- hur den ansvariga projektledaren och forskargruppen har bevisat sin förmåga att förvalta beviljade forskningsmedel
- projektforskarnas nära anknytning till den finländska forskargemenskapen
- att förtroendet för opartiskheten eller oberoendet i Akademiens verksamhet äventyras.

3. Akademinns bidragsformer

De typer av finansiering som är tillgängliga vid Akademin är indelade i tre kategorier. Vid forskarinriktad finansiering ansöker sökanden om finansiering för sig själv eller för sin forskargrupp inom ett ämne som hen själv väljer. Vid organisationsinriktad finansiering ansöker en forskningsorganisation om finansiering. Tematisk finansiering är avsedd för forskargrupper och dess ämne har bestämts i förväg. Till tematisk finansiering kan även räknas finansiering för internationellt samarbete. Specialfinansieringen för internationellt forskningssamarbete inkluderar finansiering av internationell forskarrörlighet.

3.1. Forskarinriktad finansiering

3.1.1. Forskaranställningar

Syftet med Akademinns finansiering för individuella forskare är att främja utvecklingen av en internationellt sett högklassig forskarkår inom olika områden, stödja forskarnas kompetens och karriärsteg.

Akademinns styrelse eller ett forskningsråd kan innan utlysningen öppnas besluta att forskarfinansieringen riktas till ett område eller ändamål som styrelsen eller forskningsrådet på förhand har fastställt, för ett visst ändamål, för en begränsad tid och som en engångsåtgärd. En utlysning kan vara en gemensam utlysning mellan flera forskningsråd eller finansiärer. Finansieringsbesluten fattas antingen av ett forskningsråd eller av en sektion som Akademinns styrelse tillsätter. Efter finansieringsperiodens utgång kan resultaten och mervärdet av finansieringsinriktningen bedömas.

3.1.1.1. Bidrag för anställning som akademiprofessor

Anställningen som akademiprofessor är avsedd för en högt kvalificerad forskare vars forskning bidrar till vetenskaplig förnyelse, strävar efter vetenskapliga genombrott och söker lösningar som gynnar samhället. Målet med bidragsformen är att sökanden, som redan ligger i den internationella framkanten inom sitt område, kan under sin finansieringsperiod bli en internationell toppforskare och stärka och höja kunskapsnivån inom sitt område i Finland. Den som blir vald till akademiprofessor förutsätts ha ett brett spektrum av genomslag både under och efter finansieringsperioden.

Ett ytterligare mål är att akademiprofessorn blir mer konkurrenskraftig för EU-finansiering och annan internationell forskningsfinansiering under sin anställning.

Anställningen beviljas för högst sex år. Finansieringen kan beviljas för egen lön och för forskningsutgifter som uppkommer av

forskningsplanens genomförande. Finansieringens maximibelopp meddelas i utlysningstexten.

Från och med vinterutlysningen 2025 kan en och samma person beviljas bidrag för anställning som akademiprofessor endast en gång.

3.1.1.2. Bidrag för anställning som akademiforskare

Bidraget för anställning som akademiforskare stöder unga forskare med snabbt karriäravancemang.

En akademiforskare är en begåvad forskare av den unga forskargenerationen. Med finansieringens hjälp kan forskaren avancera betydligt i sin karriär mot mer krävande forskningsuppgifter och nå en etablerad ställning i det nationella och det internationella forskarsamhället. Akademiforskaren bedriver vetenskapligt högklassig och verkningsfull forskning som förnyar vetenskapen.

Den nya finansieringen för akademiforskare kan sökas av en forskare som första gången doktorerade för minst två och högst sju år sedan. Anställningen som akademiforskare är avsedd för en forskare som inte har en ordinarie och ledande forskaranställning. Som en ordinarie och ledande forskaranställning räknas t.ex. professor, biträdande professor eller forskningsdirektör eller andra därmed jämförbara uppgifter.

En akademiforskares forskningsplats är en organisation i Finland via vilken finansieringen utbetalas. En akademiforskare kan under finansieringsperioden arbeta t.ex. vid ett utländskt universitet under perioder av varierande längd.

I akademiforskarens uppgifter under den fyraåriga finansieringsperioden ingår fyra månader sådant för forskarkarriären viktigt arbete som inte direkt handlar om forskning. Det kan vara fråga om undervisning och handledning, administrativa uppgifter, kommunikation och påverkansarbete eller andra uppgifter med koppling till organisationens kärnfunktioner. Lönen för denna arbetstid, som motsvarar sammanlagt fyra månaders arbete, genomförs så att högst två månader kan inkluderas i akademiforskarens sammanlagda kostnadsberäkning.

Finansieringen beviljas för fyra år. Finansieringen kan beviljas för egen lön och för forskningsutgifter som uppkommer av forskningsplanens genomförande.

3.1.1.3. Bidrag för anställning som klinisk forskare

Finlands Akademi stöder läkare eller forskare som är sysselsatta med kliniskt patientarbete genom att finansiera deras deltidsforskning. Målet är att främja kliniska forskarkarriärer, t.ex. i samarbete med universitetssjukhus, och uppmuntra kliniskt verksamma läkare och forskare att forska vid sidan av det kliniska arbetet.

Bidraget kan sökas av en läkare eller annan sakkunnig inom vården som har en doktorsexamen och som är sysselsatt med kliniskt arbete. Bidraget för anställning som klinisk forskare beviljas inte till heltidsanställda universitetsforskare.

Bidraget är avsett för att finansiera den kliniska forskarens deltidforskning (20-50 % av arbetstiden). Arbetstidsarrangemangen ska överenskommas i förväg, särskilt om forskningen och det kliniska arbetet bedrivs på olika ställen. Utöver lönen kan även forskningskostnader inkluderas i bidraget. Akademien finansierar högst 70 procent av totalkostnaderna för en anställning som klinisk forskare. I de uppskattade totalkostnaderna som uppges i ansökan ska inkluderas den sökandes avlönings- och forskningskostnader. Finansieringen för en klinisk forskare beviljas vanligen för fyra år. Budgeten för bidragsformen beslutas varje år av det berörda forskningsrådet.

En klinisk forskares forskningsplats är en organisation i Finland via vilken finansieringen utbetalas.

3.1.1.4. Tidigare bidragsformer för forskaranställningar

Akademien har tidigare haft också följande bidragsformer för forskaranställningar:

- bidrag för femårig anställning som akademiforskare
- bidrag för treårig anställning som forskardoktor.

De sista finansieringsbesluten för dessa bidragsformer fattades senast den 31 december 2022. De fortsätter således att existera som bidragsformer tills finansieringsperioderna för de senaste finansieringsbesluten har löpt ut och finansieringen har rapporterats.

När det gäller beslutsåret 2022 fattades finansieringsbesluten utifrån de grunder för Finlands Akademiens finansieringsbeslut som godkändes den 17 juni 2021. På forskaren som fått ett bidrag för en femårig akademiforskaranställning eller ett bidrag för en forskardoktoranställning tillämpas de beslutsgrunder och finansieringsvillkor som gällde då utlysningens ordnades och finansieringsbesluten fattades.

Även om femåriga akademiforskarbidrag inte längre beviljas, kan de vetenskapliga forskningsråden bevilja en person som har fått ett femårigt bidrag finansiering för grundande av en forskargrupp, forskningskostnader, internationellt samarbete och rörlighet samt andra forskningskostnader. Under finansieringsperioden kan man ansöka om ändringar i dessa beslut.

3.1.2. Finansiering för forskargrupper

3.1.2.1. Akademiprojektbidrag

Ett akademiprojekt baserar sig på en ambitiös forskningsplan av hög vetenskaplig kvalitet, som en högklassig forskargrupp eller ett konsortium genomför. Målet med akademiprojektbidrag är att främja forskningens kvalitet, vetenskapligt och annat genomslag samt forskningens mångfald och förmåga till förnyelse. Med bidragsformen vill Akademien ge forskare en möjlighet att genomföra vetenskapligt ambitiös forskning på internationell nivå som eftersträvar nya genombrott och möjliggör samarbete med de främsta internationella grupperna.

Den ansvariga projektledaren ska utöver doktorsexamen också ha andra betydande bevis på vetenskapligt arbete. I regel är sökanden en forskare på professors- eller docentnivå.

Bidraget är avsett för projektets direkta kostnader, som bl.a. uppkommer av forskargruppens löner, publicering och övriga forskningsutgifter, resor, nationellt och internationellt samarbete, rörlighet, forskarutbildning utomlands och beredning av internationella projekt. Läs mer om den ansvariga ledarens lön i avsnitt 1.3.1.1. Akademiprojektbidragen beviljas vanligen för fyra år.

Vad som sägs ovan i detta kapitel gäller även för ansökningar om akademiprojektbidrag med särskild inriktning (se nedan). Följande begränsningar gäller **endast** för utlysningen av akademiprojektbidrag:

- Om sökanden har pågående bidrag för en anställning som akademiprofessor behandlar Akademien inte hans ansökan om akademiprojektbidrag. En akademiprofessors ansökan om akademiprojektbidrag kan dock beaktas under det sista året av anställningens finansieringsperiod och bidraget kan beviljas, förutsatt att finansieringsperioderna inte överlappar.
- Om sökanden har pågående bidrag för en anställning som akademiforskare behandlar Akademien inte hans ansökan om akademiprojektbidrag. En ansökan om akademiprojekt kan dock behandlas och finansiering beviljas om finansieringsperioden för projektet inleds under de två sista åren av den sökandes anställning som akademiforskare.
- Om sökanden är ansvarig ledare för ett pågående akademiprojekt beaktar vi inte hans nya ansökan om akademiprojektbidrag. Om den sökande är ansvarig ledare i ett delprojekt inom ett pågående akademiprojektkonsortium kan hen dock beviljas akademiprojektbidrag av särskilt vägande skäl.
- Ansökningar om akademiprojektbidrag av direktörer, vice direktörer eller gruppleddare av akademifinansierade

spetsforskningsenheter beaktas inte under enhetens tre första verksamhetsår.

Akademiprojektets forskningsplats är en finländsk organisation via vilken finansieringen utbetalas.

Akademiprojektbidrag med särskild inriktning

Akademiens styrelse eller ett forskningsråd kan innan utlysningen öppnas besluta att akademiprojektbidraget riktas till ett område eller ändamål som styrelsen eller forskningsrådet på förhand har fastställt, för ett visst ändamål, för en begränsad tid och som en engångsåtgärd. En utlysning kan vara en gemensam utlysning mellan flera forskningsråd eller finansiärer. Genom utlysningen kan Akademin även delta i forskningsprogram som samordnas av andra organisationer. Finansieringsbesluten fattas antingen av ett forskningsråd eller av en sektion som Akademiens styrelse tillsätter. Efter finansieringsperiodens utgång kan resultaten och mervärdet av finansieringsinriktningen bedömas.

3.1.2.2. Från idéer till lösningar – finansiering för nyttiggörande av forskning

Bidragsformen "Från idéer till lösningar – finansiering för nyttiggörande av forskning" syftar till att verifiera genomförbarheten av idéer för nyttiggörande av akademifinansierad forskning och till att stärka det mångsidiga nyttiggörandet som följer av idéerna.

Finansieringen kan exempelvis användas för att

- stärka och påskynda en effektiv användning av forskning och kunskap och öka forskningsresultatens genomslagskraft
- främja forskningens ekonomiska genomslag eller annat samhällsligt genomslag
- testa forskningsresultat i experimentella eller praktiska förhållanden
- utveckla nya verksamhetsmodeller för att tillgodose näringslivets, den offentliga förvaltningens eller den tredje sektorns behov.

Finansieringen ökar forskningsorganisationernas och forskarnas kapacitet att utnyttja forskning och gör det möjligt för forskare att diversifiera sina samarbetsnätverk och bredda sina färdigheter i samarbete med företag och intressenter.

Finansieringen kan användas för att utnyttja resultaten av forskning som Akademin finansierat. Enskilda utlysningar inom denna finansieringsmöjlighet kan riktas antingen till enskilda forskare eller forskargrupper. Ansökningarna bedöms i bedömningspaneler.

3.1.2.3. Programmet för spetsforskningsenheter

En spetsforskningsenhet är en forskningsenhet som redan per definition hör till eliten inom sitt forskningsområde och inte bara

eftersträvar en sådan position. En spetsforskningsenhet kan bestå av en eller flera forskargrupper som arbetar i nära samarbete med varandra under en gemensam forskningsplan.

Finlands Akademi väljer till spetsforskningsenheter sådana enheter som uppvisar förmåga till förnyelse, hög vetenskaplig nivå och samhällelig påverkan. Inom ramen för program för spetsforskningsenheter förnyas vetenskapen genom nya forskningsämnen, metoder, infallsvinklar och forskargrupper. Finansieringen för spetsforskningsenheter är ett samarbete med enheternas värdorganisationer, vilket ger enheterna en möjlighet att bedriva långsiktig forskning, ta risker och komma med nya initiativ.

Akademin utser spetsforskningsenheterna utgående från en internationell bedömning och forskningspolitiska riktlinjer. Finansieringen beviljas för åtta år. De främsta bedömningskriterierna är forskningsplanens vetenskapliga kvalitet, främjandet av vetenskaplig förnyelse och vetenskapligt genomslag. Spetsforskningsenheternas finansieringsperiod på åtta år är indelad i två delar (5 + 3 år).

Enheternas verksamhet under de fyra första åren utvärderas under det femte året. Utvärderingens resultat avgör finansieringsnivån för de tre sista åren: nivån kan stiga, sjunka eller hållas på samma nivå. Akademiens finansiering för spetsforskningsenheten kan även avslutas om enheten inte lyckats uppnå de mål som ställts i den ursprungliga forskningsplanen.

När finansieringsbeslut för den senare perioden bereds och fattas kommer finansieringsnivån också att ta hänsyn till spetsforskningsenhetens aktivitet när det gäller att ansöka om och få EU-finansiering och enhetens framtidsplaner efter finansieringsperiodens slut.

Programmet för spetsforskningsenheter utvärderas efter finansieringsperiodens utgång.

3.2. Organisationsinriktad finansiering

3.2.1. Finansiering för forskningsinfrastruktur

Genom sina finansieringsbeslut om forskningsinfrastrukturer stärker Finlands Akademi forskningsinfrastrukturernas förmåga att svara på både nuvarande och framtida vetenskapliga utmaningar genom att generera ny kunskap, stärka forskningsmiljöernas mångsidiga genomslagskraft, förbli internationellt konkurrenskraftiga, öka kunskapsbasen och interagera med andra FUI-aktörer. Finlands Akademi finansierar anskaffning, byggande och stärkande av nationellt viktiga infrastrukturer som främjar vetenskaplig forskning.

Forskningens infrastrukturer är en reserv av instrument, apparater, data och tjänster som ökar det finländska forsknings-, utbildnings- och innovationssystemets genomslagskraft och internationella dragningskraft. Forskningsinfrastruktur tjänsterna möjliggör forskning och utveckling, stöder forskarutbildning och undervisning samt upprätthåller och utvecklar forsknings- och innovationskapaciteten och främjar därigenom forskningens kvalitet, förnyelse och konkurrenskraft, stärker forskningsmiljöernas mångformiga genomslagskraft samt ökar det nationella och internationella samarbetet. De kan vara belägna på en plats (centraliserad infrastruktur), men de kan också vara decentraliserade helheter eller virtuella strukturer.

Den sökande är ett universitet eller någon annan forskningsorganisation. Utlysningen kan ordnas som en öppen utlysning eller en utlysning med särskild inriktning i fråga om mål och/eller sökande.

Gemensamma projekt som involverar flera organisationer har en enda ansvarig part; det operativa och finansiella ansvaret mellan parterna anges i ansökan. I samprojekt ska parterna skriftligen komma överens om infrastrukturens användning, ägandeförhållanden och läge, också efter att finansieringsperioden har löpt ut.

Akademiens finansiering av forskningsinfrastruktur (s.k. FIRI-finansiering) är avsedd att täcka investeringskostnader för forskningsinfrastruktur, såsom konstruktion eller större uppgraderingar, till exempel inköp av utrustning och system, utveckling av datahantering, inrättande av tjänster och utveckling av nödvändig kompetens. Anskaffningarna ska bilda en del av en existerande eller en kommande nationell eller internationell infrastruktur som är fritt tillgänglig för hela forskarkåren. Där så är möjligt kan upphandling baseras på s.k. innovativ upphandling. Finansieringen kan också användas för att etablera samarbete med FUI-aktörer. Finansiering kan också beviljas för lönekostnader, när befattningsbeskrivningen för den person som ska anställas hänför sig till ovan beskrivna funktioner. Finansieringen är inte avsedd för driftskostnader eller för verksamhetsutgifter av permanent natur. Finansieringsperioden är högst fem år.

Finansiering kan också beviljas som nationell medfinansiering till EuroHPC. I detta fall är finansieringen från Finlands Akademi villkorad av ett positivt finansieringsbeslut från det gemensamma företaget EuroHPC.

Om sökanden redan har pågående FIRI-finansiering från Akademin, kan finansiering för samma forskningsinfrastruktur beviljas endast av särskilt vägande skäl.

3.2.2. Stärkande av universitetens profilering med konkurrensutsatt finansiering

Målet med Akademiens profileringsfinansiering är att stödja och påskynda de finländska universitetens strategiska profilering för att utveckla forskningens kvalitet. Profileringsfinansieringen beviljas för en viss tid inom områden som universiteten valt ut utgående från sin strategi. Finansiering ämnar påskynda utveckling inom dessa områden. Universiteten ombes att ge en översikt över sina planerade profileringsåtgärder och sin arbetsfördelning.

Utgående från sina strategiska mål tar universiteten fram konkreta planer för att utveckla forskningens kvalitet och genomslag. I planerna ska universiteten beskriva de tillämnade åtgärderna som förstärker styrkor, tematiska helheter och/eller framväxande forskningsområden och ge en klar tidtabell för planerna. I ansökningarna ska universiteten även beskriva hur de ska fördela arbete och samarbeta med andra finländska universitet, yrkeshögskolor, forskningsinstitut och sjukvårdsdistrikt samt andra aktörer. I ansökan uppges även en kostnadsberäkning.

Finansieringen söks av universitet, varje universitet med en egen ansökan. Ansökningarna bedöms i en internationell expertpanel som organiseras av Finlands Akademi. Universitetets ledning intervjuas av panelen. Ansökningarna bedöms utifrån universitetets verksamhetsplan som helhet samt profileringsområdenas och åtgärdernas betydelse, konkretion och genomförbarhet. Panelen rangordnar ansökningarna.

Då finansieringsbesluten bereds och fattas beaktar Akademien den ansökta finansieringens förhållande till de planerade profileringsåtgärderna och universitetets forskningsfinansieringshelhet samt universitetets mellan- och slutrapporter om de profileringsåtgärder som finansierats i tidigare omgångar.

3.2.3. Flaggskeppsprogrammet

Finlands Akademiens flaggskeppsprogram för samman högklassig kompetens från olika områden i konkurrenskraftiga forskningskluster. Med deras hjälp ska den finländska forskningens kvalitet ytterligare höjas och dess genomslag förbättras. Dessa kluster, dvs. flaggskeppen, är en kombination av högklassig forskning, genomslag som stöder ekonomisk tillväxt eller samhället, tätt samarbete med näringslivet, innovationsekosystem och samhället, anpassningsförmåga och starkt engagemang av värdorganisationer.

Ett flaggskepp är ett högklassigt kompetenskluster som arbetar flexibelt och med stort genomslag genom flera olika samtidiga projekt och aktiviteter. Under sin finansieringsperiod utvecklas

flaggskeppen kraftigt så att de samtidigt anpassar sin egen verksamhet genom systematisk förnyelse och utvidgning.

Flaggskeppsfinansiering kan sökas av högskolor, universitet och statliga forskningsinstitut eller ett konsortium mellan dessa aktörer. Flaggskeppen väljs utgående från hög vetenskaplig kvalitet, tillväxtpotential och stort genomslag och de beviljas finansiering för åtta år.

Värdorganisationerna till flaggskeppen ska vara beredda att med en betydande och ökande satsning själva bidra till bygget av flaggskeppsklustret och stödja dess verksamhet under finansieringsperioden. Ett flaggskepps förväntas dessutom ha både nationell och internationell finansiering samt få annat stöd från exempelvis företag, den offentliga sektorn eller medborgarorganisationer. Flaggskeppskandidatens samtliga resurser och planerna på hur resurserna utvecklas ska noggrant beskrivas i ansökans forsknings- och genomslagsplan, eftersom de tas i beaktande vid bedömningen.

Nya flaggskeppsansökningar bedöms med kollegial granskning i paneler, med stöd av utlåtanden från individuella bedömare. Dessutom kommer representanter för de flaggskeppssökande som presterat bäst i bedömningen att intervjuas. Vid beslutsfattandet ges prioritet till ansökningar som bedömts vara av hög kvalitet och vars ämnen kompletterar och förstärker den uppsättning av flaggskepp som redan finansierats.

3.3. Tematisk finansiering och annan finansiering med särskild inriktning

Tematisk finansiering tillhandahålls genom akademiprogram och relaterade internationella utlysningar, samt genom finansiering för strategisk forskning (se www.strategiskforskning.fi).

Annan finansiering med särskild inriktning inkluderar specialfinansiering bl.a. för internationellt forskningssamarbete, inklusive mobilitetsfinansiering för forskare och avtalsbaserade medlemsavgifter.

3.3.1. Akademiprogram

Akademiprogram är tematiska, målinriktade och samordnade helheter där man genom mångsidig programverksamhet stöder högklassig, innovativ och verkningsfull forskning samt främjar internationellt och nationellt forskningssamarbete och hållbar utveckling. Akademiprogram kan t.ex. betona stärkande av ett nytt forskningsområde, stödjande av forskning som anknyter till samhällseliga utmaningar, nationellt och internationellt finansieringssamarbete, stödjande av finländska forskare i

internationellt samarbete och internationella finansieringsutlysningar och/eller inverkan på innehållet i internationella utlysningar.

Temana för akademiprogram kan uppkomma utifrån vetenskapliga utgångspunkter och utifrån för samhället viktiga behov som identifierats genom framsyn. Inom ramen för akademiprogram kan Akademien genomföra gemensamma utlysningar med andra finländska och utländska forskningsfinansiärer.

Den ansvariga projektledaren inom ett akademiprogram ska utöver doktorsexamen också ha andra betydande bevis på vetenskapligt arbete. I regel är hen en forskare på professors- eller docentnivå. En ansökan beaktas inte om sökanden har deltagit i planeringen av programutlysningen på ett sätt som skulle ge sökanden konkurrensfördelar jämfört med övriga sökande. Den ovannämnda gäller t.ex. medlemmar och permanenta experter av akademiprogrammens berednings- och ledningsgrupper.

Besluten om att lansera akademiprogram och om deras finansieringsbudgetar fattas av Finlands Akademi styrelse. I sitt beslutsfattande bedömer styrelsen programmets mål och förutsättningar med tanke på forskningens förnyelse. Den potentiella finansieringen för dessa program beviljas vanligtvis för en period på minst fyra år.

För beredningen, förvaltningen, övervakningen och utvärderingen av akademiprogrammet kan inrättas en ledningsgrupp som består av medlemmar av forskningsråden och företrädare för andra finansiärer och/eller intressenter.

Programmets ledningsgrupp tillsammans med programchefen vid Akademiens förvaltningsämbete svarar för den vetenskapliga samordningen av programmet.

Akademiens styrelse tillsätter en sektion som utifrån planskisserna beslutar vilka sökande som ska inbjudas att lämna in en fullständig ansökan (vid utlysningar som genomförs i två steg) och vilka projekt som ska finansieras. Efter att akademiprogrammet har avslutats utvärderas dess mål och resultat.

3.3.2. Specialfinansiering från EU:s återhämtningsinstrument; nyckelområden för grön och digital övergång

I enlighet med Europeiska unionens återhämtningsinstrument och Finlands program för hållbar tillväxt främjar finansieringen för nyckelområden för grön och digital övergång den gröna och digitala övergången genom att stödja forskning som tar fram lösningar som hänför sig till koldioxidneutralitet och anpassning till klimatförändringen samt digital teknologi i anslutning till dessa. Målet är att stärka befintliga kompetenskluster inom detta ämnesområde och öka kunnandet också utanför klustren.

Finansieringen kan sökas av mångvetenskapliga konsortier som samarbetar med olika aktörer och kunskapsanvändare. Akademien välkomnar ansökningar från alla forskningsområden.

Ett viktigt kriterium vid den kollegiala granskningen av ansökningarna är hur projektet uppfyller utlysningens mål. En ansökan som enligt den kollegiala granskningen inte i tillräcklig utsträckning uppfyller målen för utlysningen eller inte håller tillräckligt hög vetenskaplig kvalitet bedöms med en enklare process. Vid beslutsfattandet säkerställs att de projekt som finansieras i enlighet med EU:s återhämtningsinstrument och Finlands program för hållbar tillväxt riktar sig till åtgärder som främjar både grön och digital övergång. Efter finansieringsperiodens utgång utvärderar Akademien finansieringens mål och resultat.

3.3.3. Specialfinansiering för internationellt forskningssamarbete

Finlands Akademi utnyttjar aktivt och mångsidigt de möjligheter som det europeiska forskningsområdet (European Research Area, ERA) erbjuder till förmån för den finländska forskningen.

Forskningssamarbete främjas också inom det nordiska samarbetet och med samarbetspartner från länder utanför Europa.

Akademiens styrelse beslutar separat om eventuellt samarbete med Ryssland och Belarus.

Akademin kan finansiera tematiska projektutlysningar med andra nordiska länder (särskilt inom NordForsk-samarbetet), med EU-kommissionen och andra EU-länder (särskilt inom ERA-NET-program och partnerskapsprogrammen i Horisont Europa) och med samarbetspartner utanför EU. Akademien stöder också forskarnas internationella nätverkande och gemensam användning av forskningsinfrastrukturer genom att betala medlemsavgifter till internationella organisationer (t.ex. CERN, EMBL, IIASA, EUI) och genom att täcka forskarnas kostnader för att delta i dem. Dessutom finansierar Akademien bl.a. finländska forskares arbete utomlands och inbjudan av utländska forskare till Finland enligt bilaterala avtal. Finlands Akademi kan bevilja mobilitetsfinansiering till forskare vars arbete i Ukraina förhindrats på grund av Rysslands anfallskrig 2022 eller därefter. Detta möjliggör också finansiering av forskare som redan har flytt från Ukraina till Finland eller något annat land.

När ett forskningsråd ordnar en gemensam utlysning fattas finansieringsbesluten av forskningsrådet i fråga. När det gäller en gemensam utlysning enligt ett internationellt avtal bestäms det beslutsfattande organet enligt till vilket organ Akademiens styrelse fördelar finansieringen. Om inte något annat bestäms i avtalet, följer de beslutande organen Akademiens allmänna finansieringsprinciper.

När det gäller NordForsk-program fattas finansieringsbesluten av NordForsks styrelse, där Finlands Akademi har en representant. När

det gäller NORFACE- och HERA-programmen fattas besluten av programmets beslutande organ.

3.3.4. Särskilda bidragsformer inom tematisk finansiering

Akademiens styrelse kan besluta om en ny särskild bidragsform för att rikta forskningsfinansiering till specifika behov. Sådana behov kan till exempel uppstå ur ett aktuellt samhälleligt behov. Akademien kan öppna en eller flera utlysningar inom ramen för en sådan bidragsform.

När Akademiens styrelse fattar beslut om en ny specialfinansiering fastställer den bidragsformens mål, kriterierna för behörigheten att ansöka, kriterierna för bedömningen och beslutsfattandet, om de avviker från de allmänna kriterierna i detta dokument, rapporteringen och kriterierna för utvärderingen av hur programmets mål har uppnåtts.

Akademien har bl.a. utlyst följande specialfinansiering:

- Specialfinansiering för forskning kring klimatförändringen
- Specialfinansiering för EuroHPC, ibruktagande av kvantdatorer och utnyttjande av högpresterande beräkning.

4. Riktlinjernas bakgrund

Finlands Akademis styrelse har i enlighet med 4 § i lagen om Finlands Akademi gett de vetenskapliga forskningsråden, kommittén för forskningens infrastrukturer, sektionerna och förvaltningsämbetet ovan nämnda riktlinjer. Förvaltningsämbetet utfärdar vid behov närmare föreskrifter, anvisningar och meddelanden om ansökan om forskningsfinansiering, användning och utbetalning av bidrag samt om finansieringsmottagarens rapporteringskyldighet.

Vid beviljande, användning, utbetalning och kontroll av bidrag tas dessutom hänsyn till bland annat följande:

- lagen (922/2009) och förordningen (979/2009) om Finlands Akademi
- universitetslagen (558/2009)
- förvaltningslagen (434/2003)
- lagen (423/1988) och förordningen (1243/1992) om statsbudgeten
- statsunderstödslagen (688/2001)
- lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986)
- lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor (369/2006)
- lagen om rätt till arbetstagares uppfinningar (656/1967)
- lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999)
- dataskyddslagen (1050/2018)
- Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning (679/2016)
- lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006)
- lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016)
- diskrimineringslagen (1325/2014)
- kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse
- 2024 års statsbudget
- resultatavtalet mellan Undervisnings- och kulturministeriet och Finlands Akademi för 2024-2027 och resurserna för 2024

Dessutom tas hänsyn till följande dokument eller principbeslut som Akademiens styrelse godkänt:

- Finlands Akademis strategi (5.6.2023)
- Finlands Akademis instruktion (27.2.2024, trädde i kraft 1.9.2024)

- Finlands Akademis förslag till planen för de offentliga finanserna 16.10.2023 och Finlands Akademis budgetförslag för 2025 (11.4.2024)
- Finlands Akademis riktlinjer för främjande av internationellt samarbete 2023–2030 (8.11.2023)
- Långsiktig plan för forskningsinfrastrukturer 2030 (11.12.2023)
- Finlands Akademis jämställdhets- och likabehandlingsplan 2024–2025 (styrelsen beslut 27.2.2024)
- Beslut om god vetenskaplig praxis i forskning som finansieras av Akademin (15.1.2013)
- Finlands Akademis åtagande till hållbar utveckling 2022–2025 (2.6.2022)
- Fördelningen av Finlands Akademis forskningsfinansiering för 2024 (8.11.2023)
- Promemoria om jävighet (5.2.2016)
- Finlands Akademis styrelses principbeslut 16.3.2022 om huvuddragen i den nya finansieringsformen för akademiforskare
- Finlands Akademis styrelses principbeslut 7.4.2022 om samarbete med Ryssland och Belarus
- Beslut om hur lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor tillämpas vid Finlands Akademi (14.11.2006)

Dessutom tas hänsyn till följande dokument och beslut:

- Kokonaiskustannusten laskenta ja niihin perustuva yhteisrahoitus. Kokonaiskustannusmallia yhteisrahoitteisten hankkeiden budjetoinnissa ja seurannassa selvittävä hankkeen loppuraportti. Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 9/2007.
- Kreativa insikter och överraskande upptäckter med hjälp av öppenhet i forskningen: Vägvisare för öppen vetenskap och forskning 2014–2017. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2014:20
- Guidelines on Open Access to Scientific Publications and Research Data in Horizon 2020.
- The European Code of Conduct for Research Integrity; ALLEA, All European Academies, 2017
- Den nationella färdplanen för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet - Finland skapar lösningar för ett hållbart samhälle i utveckling. Statsrådet 23.4.2020. Uppdaterad nationell färdplan för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet 14.12.2021.

- [Deklaration för öppen vetenskap och forskning 2020-2025](#)
- [God praxis inom utvärdering av forskare. Nationell rekommendation för ansvarsfull utvärdering \(pdf\)](#)
- [Declaration on Research Assessment \(DORA\)](#)
- [cOAlition S och Plan S 2019](#)
- CoARA - Coalition for Advancing Research Assessment. The Agreement on Reforming Research Assessment
- God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelse från den i Finland. Forskningsetiska delegationens anvisningar 2023.
- [Finlands program för hållbar tillväxt. Planen för återhämtning och resiliens. Statsrådets publikationer 2021:52.](#)
- Handbok om god förvaltning för Finlands Akademis beslutsfattare 2022. Promemoria 5.1.2022.
- Riktlinjer av Finlands Akademis vetenskapliga forskningsråd och rådet för strategisk forskning